

משככי הכאבים

מאפליקציה המקלה על עיוורון צבעים ועד ספר המתאר את החיים ללא צלילים – בוגרי מחלקות לעיצוב תעשייתי ולתקשורת חזותית מוצאים פתרונות להתמודדות עם מוגבלויות שונות

נעמה ריבה

טודנטים רבים לעיצוב תעשייתי ולתקשורת חזותית בוחרים להתמקד בעבודות הגמר שלהם במובן מאליו: מוצרים חדשניים, עבודות מיתוג ואפקלי ציות. לעומתם, אחרים מעדיפים לעסוק בנושאים הנוגעים בחייהם – כאב ומוגבלויות, למשל. תשעה סטודנטים ממחלקות שונות ברחבי הארץ טיפלו בנושא הן מהוויות התיאורטית והן מזו הפונקציונלית, וביקשו למצוא מזור למחלה פתית או למגבלה קוליקטיבית.

הסטודנטית נעה אורליצקי, מהמחלקה לתקשורת חזותית בבצלאל, גילתה בלימודיה כי היא חולה בפברומיאליגיה (דאבת), תסמונת המתאפיינת בכאבים כרוניים. תוך כדי חקירת מחלתה, החלה אורליצקי לרשום ולצייר ולאסוף דימויים. כשהגיע שלב העבודה על פרויקט הגמר, היא החליטה למקד את המחקר בחלקים החזותיים ולאסוף דימויים במסגרת מגבלותיה הפיזיות. "בגלל בעיה בעיניים לא יכולתי לעבוד על המחשב, לכן פניתי לדימויים מספרים ישנים", היא מספרת. התוצאה אחר במחלקה, מה שעלול להקשות על המנחים במתן ציון

מחיצות בעיצוב גל גז. מבוססות על "נחום תקום" צילום: עודד אנטמן

העבודה של ספיר נתן. עיצוב ספורטיבי צילום: שחר תמיר

בתופעות שונות שאחיה סובל מהן כגון חרדות. "הוא פוחד להיות לבד. הגוף נחלש מזה", היא אומרת. "לכן פיתחתי אפליקציה ששואלת את החולה אם הוא רוצה לאכול. במידה שהחולה עונה בחיוב, האפליקציה יודעת להכניס את הכיסא למצב אכילה – משענת מוטת קדימה, נעילת גלגלים מתונה ושינוי במצב משענת הידיים, על מנת שהחולה יוכל להתקרב לשולחן".

לילד ולהורה

סטודנטים אחרים בחרו להציע פתרונות לבעיות של חולים או מוגבלים שאינם מכירים באופן אישי. אור אדשו, מהמחלקה לעיצוב תעשייתי במכון

מחקריהם ורעיונותיהם. לדברי הוכמן, הסצינות שהיא מצלמת הן מן היום-יום של שתיהן או מיזם מבט על העברה. היא מציינת כי הסרט מציג את החברות והקשר ביניהן ולא נועד ליחסי ציבור עבור בעלי מוגבלות. "צילמתי ימים שלמים את גאיה עובדת באומנויות שונות: צורפות, קרמיקה, ציור. זו הגאונות שלה, היא אמנית מדהימה. בסוף, דבר לא נכנס – זה הרגיש לי כמו תשדיר שירות. השארתי את זה טהור ונקי יותר".

לסכן את הרעשים

סטודנטים אחרים ניסו לתת מענה לבעיה אישית או משפחתית דרך עיצוב מוצר של ממש. הסטודנטית גל גז, מהמחלקה לעיצוב תעשייתי בבצלאל, עיצבה מחיצות צבעוניות עבור ילדים חירשים שמעוניינים להשתלב בגן ילדים רגיל. החיבור לנושא הגיע מבת דודתה החירשת, שהוריה ניסו לשלב אותה במשך שנים. לדבריה, מכשיר השמיעה של ילדים לקויי שמיעה מגביר את כל הרעש סביבם, כך שהם שומעים את כל הקולות בגן באופן זהה. מן המחקר שערכה בגני ילדים היא עיצבה מוצר שמאפשר לסנן את הרעשים, כך שהילדים יוכלו להתרכז במי שמדבר אליהם או במשחק אישי, בלי להישקף לרעשי רקע. את השימושיות של המחיצות היא בדקה בגנים: "המחיצות בגובה של הילדים, הן משחקיות, קלות להזזה ומבוססות על 'נחום תקום', כך שהן לא נופלות ומאפשרות לילדים לשחק סביבן".

הסטודנטית הדר טייט, מהמחלקה לתקשורת חזותית במכון הטכנולוגי בחולון, פיתחה טכנולוגיה שתסייע לאביה עיוור הצבעים לבחור פרטים צבעוניים כמו נעליים שתואמות לבגד. הפלטפורמה

סובלים מרעש הסביבה שטל-אל שומעת אותו. "בכנרת, כשאני עם חברים, מגיעות הרבה חברות שעושות רעש וכולם מחפשים פינה שקטה. אני פשוט מורידה את המכשיר", היא מחייכת. לסטודנטית שרי הוכמן, מהמחלקה לתקשורת חזותית בוויצו חיפה, יש אחות בשם גאיה שסובלת מתסמונת אספרגר. על החיים לצדה היא מספרת באמצעות סרט קצר שמורכב משלוש שיחות עם אחותה. הסרט, שהוא תיעוד רגשי אינטימי של יחסי האחיות, מעיד על סוגי מדיה השונים שבהם סטודנטים במחלקות לתקשורת חזותית בוחרים להציג את

תומר פדאל עיצב רכב להסעת ילדים מאושפדים: "בסיוור בבית חולים שניידר ראיתי אמא עם עמוד עירוני ועגלת טיולון. החלטתי לאחד ביניהם למוצר אחד"

העבודה של פדאל צילום: אחיקם בן יוסף

מן המחקר שערכה
בגני ילדים עיצבה
גל גז מוצר עבור
ילדים לקויי שמיעה
שיאפשר להם לסנן
את רעשי הרקע
ממכשירי השמיעה

הטכנולוגי בחולון, עיצב קביים. אמנם הדוגמן שלו בסרטונים וב־פוסטרים הוא חבר קטוע רגל, והוא עצמו סובל מרגל משותקת ונעזר בקביים, אך הכלי שפיתח אינו ייחודי לשניהם. לדבריו, בשונה מפרוטוזות או מכסאות גלגלים, היצע הקביים בשוק דל: "בכל העולם כולם הולכים עם אותם קביים אפורים", הוא אומר. מלבד האסתטיקה, הוא התייחס להיבטים נוספים: כ-90% מהזמן משתמשי קביים לא נעזרים בהם, ולכן הוא עיצב קביים מתקפלים שיכולים להיכנס לתיק גב. היבט נוסף הוא כאבי פרקים מהם סוב־לים משתמשי הקביים, בעיה אותה ביקש לפתור בעזרת ידית מעוצבת המאפשרת תנוחת יד נכונה ותמיכה נוספת בחלק עליון שתומכת באמה. להערכתו, העלות בייצור נרחב תהיה כ-500 דולר. "קב אלומיניום עולה 500 שקלים. זה הפרש קטן עבור מו־צר שהשימוש בו הוא לכל החיים".

הסטודנט תומר פדאל, מהמחלקה לעיצוב תעשייתי בשנקר, עיצב רכב להסעת ילדים מאושפזים. "ערכתי סיור בבית חולים שניידה יצאתי מהמעלית לאחת הקומות וראיתי אמא עם עמוד עירווי ועגלת טיולון", הוא מספר. "מדובר בשני מוצרים שונים שמקשים על הטיול המשותף בזמן קבלת טיפול רפואי לילד, והחלטתי לאחד ביניהם. רציתי שהמוצר יעביר לילד חוויה שת־שכיח ממנו שהוא מקבל טיפול רפואי, ובמקביל שהמוצר יהיה בטיחותי ונוח להורה". את הרעיון למוצר גיבש בתקופה שעבר בעצמו מספר בדיקות רפואיות: "חשבתי על זה שכאדם מבוגר אתה מתמודד עם הסביבה הלא נעימה, אבל לילד קשה הרבה יותר".

ספיר נתן, סטודנטית לעיצוב תעשייתי ממכללת הדסה, עיצבה ביגוד לוויסות תחושת שמיעה לילדים שסובלים מתסמונת אספר־גרגר ומשולבים בבתי ספר רגילים. "אחת הדרכים להתמודדות עם ההפרעה היא הפעלת לחץ על אזורים מסוימים בגוף. מערכת הלבנישה מאפשרת לילד ללחוץ על אזורים מסוימים ולווסת אליהם את הלחץ ללא צורך בעז־רה חיצונית". לדבריה, רוב המוצרים בשוק שמיועדים לוויסות חושי דורשים סיוע חיצוני והם מסורבלים לניידות: "בסופו של דבר, החלטתי על מוצר שהוא גם בגד. בחרתי בעיצוב ספורטיבי, אך בווליום נמוך שלא מסיח את הדעת ומושך תשומת לב".